

SZADEK NA STAREJ FOTOGRAFII

ZWIĄZEK HARCERSTWA POLSKIEGO W SZADKU (1915–1939)

zebrał i opracował – Jarosław Stulczewski

Rok 2018 został ustanowiony uchwałą Senatu RP Rokiem Harcerstwa, w setną rocznicę utworzenia Związku Harcerstwa Polskiego w Polsce. Genezy harcerstwa na ziemiach polskich, inspirowanego angielskim ruchem skautowym, można doszukiwać się już w początkach XX w. Polski ruch skautingowy miał wówczas służyć przygotowaniu młodzieży do walki o niepodległość. Wkroczenie do Królestwa Polskiego w 1915 r. wojsk niemieckich i austriackich stworzyło warunki dla legalnego rozwoju ruchu harcerskiego. Rosnąca aktywność młodzieży znalazła odzwierciedlenie w dynamicznym rozwoju harcerstwa.

Idea skautingu bardzo wcześnie trafiła także do Szadku, w którym od 1915 r. działały dwie drużyny harcerskie: męska im. Stanisława Żółkiewskiego prowadzona przez Czesława Kwiecińskiego i żeńska zrzeszająca ponad 20 dziewcząt, kierowana przez Irenę Krąkowską, a ich głównym zadaniem było szerzenie wiedzy o historii Polski oraz wychowanie młodzieży w duchu patriotycznym. Członkowie męskiej drużyny jako ochotnicy brali udział w wojnie polsko-bolszewickiej. W okresie dwudziestolecia międzywojennego drużyny harcerskie funkcjonowały przy szadkowskich szkołach powszechnych.

Większość prezentowanych fotografii pochodzi ze zbiorów Andrzeja Ruszkowskiego¹. Pozostałe, pojedyncze zdjęcia pochodzą ze zbiorów szadkowskiej szkolnej Izby Pamięci oraz nieżyjących już mieszkańców Szadku (Otyli Dzieniakowskiej i Janiny Lipińskiej).

---

¹ Andrzej Ruszkowski jest w posiadaniu albumu stanowiącego własność jego mamy, Natalii Marii Woszczalskiej (1901–1991), w którym zachowało się sporo zdjęć jej przyjaciół i znajomych z Szadku. Od urodzenia mieszkała aż do zawarcia związku małżeńskiego w 1927 r. z Władysławem Ruszkowskim i wyjazdu do Sieradza mieszkała ona na Bobowni.

Fot. 1. Żeńska drużyna skautowa w Szadku, około 1916
 Proporzec trzymają od lewej: Natalia Maria Woszczalska (z męża Ruszkowska)
 i Jadwiga Perkowska. W drugim rzędzie od lewej: pierwsza Kazimiera Bednarska,
 druga Zofia Zabłocka, trzecia Irena Krąkowska (drużynowa),
 czwarta Wiktoria Jabłońska (z męża Kobacka), piąta Anna Zabłocka (z męża Wrońska).
 Siedzą od lewej: pierwsza Stanisława Kobusiewicz, druga Zofia Działarska
 (z męża Szeplewicz), trzecia Józefa Chojnacka

Źródło: „Na Sieradzkich Szlakach” 1988, nr 4,

Fot. 2. Szadkowscy harcerze i harcerki, przed 1918
 Od lewej stoją: czwarta Irena Krąkowska (drużynowa),
 ósmy Czesław Kwieciński (drużynowy), dziewiąta Stanisława Kobusiewicz

Źródło: ze zbiorów Andrzeja Ruszkowskiego

Fot. 3. Nieznani szadkowscy harcerze, przed 1918

Źródło: ze zbiorów Andrzeja Ruszkowskiego

Fot. 4. Drużyna harcerska w Szadku, przed 1918

Pierwszy od prawej leży Czesław Kwieciński, nad nim klęczy Anna Zabłocka (z męża Wrońska). Pierwsza od lewej stoi Natalia Maria Woszczalska (z męża Ruszkowska)

Źródło: ze zbiorów Otyli Dzieniakowskiej

Fot. 5. Skautki szadkowskie, 1917
Od lewej: Stanisława Kobusiewicz i Zofia Działarska (z męża Szeplewicz)
Źródło: ze zbiorów Andrzeja Ruszkowskiego

Fot. 6. Harcerz szadkowski z krzyżem harcerskim na piersi, przed 1918
Źródło: ze zbiorów Andrzeja Ruszkowskiego

Fot. 7. Irena Krąkowska – drużynowa żeńskiej drużyny skautowej w Szadku, 26.07.1918

Źródło: ze zbiorów Andrzeja Ruszkowskiego

Fot. 8. Anna Zabłocka (z męża Wrońska), sierpień 1918

Źródło: ze zbiorów Andrzeja Ruszkowskiego

Fot. 9. Zofia Działmarska (z męża Szeplewicz), 1918
Źródło: ze zbiorów Andrzeja Ruszkowskiego

Fot. 10. Wiktoria Jabłońska (z męża Kobacka), 1918
Źródło: ze zbiorów Andrzeja Ruszkowskiego

Fot. 11. Harcerki szadkowskie, 21.08.1918
Na odwrocie fotografii napis: „Kochanej Natalii ofiaruję Kazia Zabłocka”
Źródło: ze zbiorów Andrzeja Ruszkowskiego

Fot. 12. Harcerki szadkowskie, 21.08.1918
Na odwrocie fotografii napis: „Na pamiątkę Kochanej Natalii swą podobiznę ofiaruję
Mania Szczepaniakówna, Hela i Janka”
Źródło: ze zbiorów Andrzeja Ruszkowskiego

Fot. 13. Drużyna harcerek przy Szkole Powszechnej w Szadku, 3.06.1934
W drugim rzędzie, piąta od lewej siedzi nauczycielka śpiewu Halina Głogowska
(drużynowa). Na fotografii m.in. Janina Cichosz, Janina Ratajczyk,
Jadwiga Sznej, M. Cichorska, H. Królewiak, W. Hajdrych, A. Olejnik,
J. Domagalska, D. Adamkiewicz, B. Kuliberda

Źródło: ze zbiorów Janiny Lipińskiej

Fot. 14. Męska drużyna harcerska im. płk. Lisa-Kuli
przy Szkole Powszechnej w Szadku, czerwiec 1935
Na fotografii: Karolina Listowska – kierowniczka Szkoły Powszechnej w Szadku
i ks. Mieczysław Wesołowski

Źródło: ze zbiorów szkolnej Izby Pamięci w Szadku

Fot. 15. Drużyna harcerska męska i żeńska w Szadku, 1936
W środku kierowniczką miejscowej szkoły powszechnej Karolina Listowska
Źródło: ze zbiorów szkolnej Izby Pamięci w Szadku